

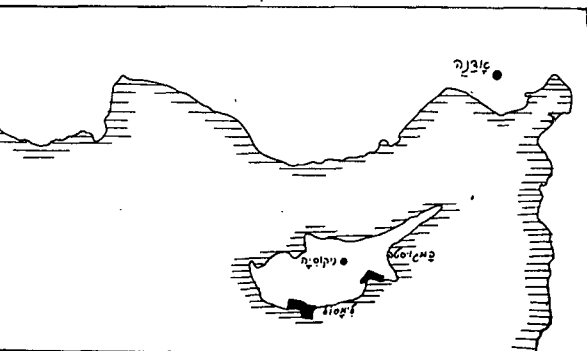
קפריסין - בסיס גרעיני?

צי-V (שנועד להיות מורכב משלושת טיפוסים המפציצים הבריטיים — „וולקן“, „ואליאנט“ ו„ויקטור“, אשר כולם נבנו לתכלית הנחתת פצצות-גרעיניות. המער“) — הוחלט גם שכוח זה ירוכז בראש-וראשונה בתוך הממלכה-המאוחדת, תחת שיפוזר על פני אחוזותיה הקולוניאליות של בריטניה מסביב לקו-ההיקף של שטח-הירוסיה (כפי שעשה „חיל-האוויר האסטרטגי האמריקני“; וזאת הן משיקולי-טוח, והן מתוך שיקולים מדיניים נכוחים, אשר תוקפם עוד גובר-והולך מאז נתקבלה ההחלטה האמורה. היוצא-מן-הכלל היחיד שנקבע לגבי מדיניות זו הוא המקרה של קפריסין, אשר סברו כי בה הכרחי להקים בסיס לכוח הנ”ל, לצורך מילוי ההתחייבויות אשר קיבלה על עצמה בריטניה כלפי „ארגון ברית-המרכז“ (שבאה, כידוע, למלא את מקומה של „ברית-בגדד“ המער).

בשולי קטע זה מציין קול. לורט-פיליפס כי:

„כמובן שמכון המחקרים האסטרטגיים אינו גוף רשמי, ואף אין למנהלו גישה אל החומר הסודי של מוסדות-ההגנה. אך הן המכון והן מנהלו מוחזקים כבעלי האינפורמציה המשובחת ביותר. אכן, אם אמנם נועדו בסיסי-קפריסין לשמש כנקודות-שיגור להרתעה הגרעינית, כי אז יש בכך כדי להסביר את רתיעת הממשלה הבריטית בפני מתן הסברים.“

השטחים בשחור מסמנים את מקומו הבסיסי הבריטיים

באמצע פברואר עורר מכתבו של קול לונל בריטי בדימוס (קול. פ. לורט-פיליפס) למערכת ה„טיימס“ מחלוקת אשר נמשכה על דפי כתבי-עת בריטיים בע-לי-מעמד עד לסוף מרס. הענין הנדון: מידת-ההכרח — וסיבותיו המשוערות של ההכרח — בהקצאת שטחים לא-מבוטלים לקיום בסיסים בריטיים ריבוניים בקפריסין גם לאחר שהיפוך האי לעצ-מאי. בענין זה ממלאה ממשלת בריטניה את פיה מיס. אכן, יש וגם סופרים מדי-ניים, המוחזקים כרציניים מבין המערע-רים על כל ענין הבסיסים מעיקרו, הר-שו לעצמם הנמקות מפוקפקות ותפלות למדי (כגון): — „נניח שנחזק בסיס לצורך פעולה התקפית באם יהפוך אי-פעם מבצע כזה להכרח — בהגיננו על בעלות-בריתנו במזרח-התיכון, למשל על תורכיה שהיא החשובה שבהן... אך הרי אם רצוננו בבסיס-אוויר ממנו נוכל להגן על תורכיה, ואם יהיה הכרח בכך, על אירן, צריכים היינו להקים בסיס זה בתורכיה עצמה, בהסכמת ממשלתה ועמה, מבלי שיפריד ים בינינו לבין שדה-הפעולות הצפוי שלנו...“ והרי כל בר-בירב יבין עד כמה הפוכים עלולים להיות השיקולים בסיטואציה מעין-זו... בהמשך הפלוגתה הועלה גם ענין של שילוח גייסות אפשרי מהבסיסים שבקפריסין אל שטחים במזרח-התיכון שתופענה בהן סכנות („לפי הזמנת הממשלה המקבלת“). אך לבסוף נתקל בעל המכתב הנ”ל בקטע מספרו החדש של אלסטר ביוקן, מנהלו של „מכון המחקרים-האסטרטגיים“ (שם הספר — „נאטו ב-1960“), אשר לדעתו יש בו כדי לבאר את היעדר הרצון אצל ממשלת-בריטניה להסביר את עמדתה, חו לשון הקטע: —

„כאשר הוחלט בשעתו לבסס את אמצעי-ההרתעה הבריטי בהאידיעה על כוח מפצי-

ההגנה הבריטית על פרשת דרכים

משלה — ניתן לשפוט בעזרת הצצה לתוך תקציב־ההגנה של ארצות הברית לשנת 1961. הסך־הכל של תקציב זה — 14,500 מיליון ל"י רות־שטרלינג (כ־40,500 מיליון דולר — המערב); ומאלה הוקצבו 1,893 מיליון ל"ש לטילים בלבד — לעומת תקציב־ההגנה הכולל שלנו עצמנו, שהיקפו 1,630 מיליון ל"ש. בין הסיבות העיקריות להוצאה עצומה זו הנה העובדה כי האמריקאים נוהגים תמיד לפתח, בעת־ובעיר גה־אחת, תכניות־פיתוח אחדות — בבטחם בכך כי רובן ממילא תסתיימנה בכשלון, והיות ואנו הבריטים, אין ביכולתנו לפתח יותר מאשר כלי־זין אחד — הרי שלגבינו הכשלון הוא בגדר ודאי.

לפחות מקצתם של המסיבות והגורמים המהירים את הרקע להחלטת־החייסול הבריטית בענין טילי „בלוט־טרייק“ (ראה „מערכות“ חוב' ק"ח ב„הדים“ עמ' 48) מסתמנים במאמר רב־ענין שנתפרסם באמצע מאי ב„ניו־סטייטסמן“, השבועון המדיני הלונדוני, בחתימותיהם של ה. קרוסמן (הידוע למדי לציבור הישראלי) וג'ורג' נ'ג, מי שהיה קולונל בצבא הבריטי וחבר הפרלמנט כעת, מדובריה הראשיים של מפלגת־הלייבור בעניני הגנה וצבא. והרי צרור־עובדות אחד: — „בענין כלי־זין גרעיניים. על דבר סיכוייה של בריטניה להצליח בפיתוח אמצעי הרתעה

צואר־בקבוק בכוח־אדם - ופיגור בציוד

התחמשת־ומחסני־הציוד במשרד־המלחמה רק לפני כשנה: ביחס למימדי הקטנים והתחייבוי־תיו הגדולות, הרי הצבא הבריטי ודאי שהנו אחד מאלה המצויידיים באופן הגרוע ביותר שבעולם. לאחר מבצע־סואץ הודה גנרל קייטלי בכך כי היה־היה שם מחסור בספינות לנחיתת־טנקים ובמטוסים. יתר על כן, היה עלינו אז לצאת לפעולה כשאנו נזקקים לכלי־זין גנרל־טנקי אמריקאי, אשר סופק לנו לתכליתיה של נאט"ו. ליקויים דומים נתגלו במהלכו של מבצע ירדן ב־1957. אילו היה עלינו לערוך כיום מבצעים בקנה־המידה של סואץ — כי אז היו מתגלים אצלנו ליקויי־ציוד הגדולים אף מאלה שב־1956.

ומתחום אחר — מה תהיה יכולתם של הכוחות הבריטיים שיהיו בנמצא לאחר שתגיע בריטניה לידי ויתור על „מרתיע“ גרעיני? משלה.

„בענין הכוחות המקובלים. סיומו המתקרב של שירות־החובה, והנסיון היקר להשיג מספר מספיק של חיילים־סדירים (אנשי שירות־קבע) בשביל הצבא על־ידי שכר מוגדל ותנאים משופרים — פירושה יהיה כי לסוף 1962, כמעט בודאי ירד כוח־האדם בשביל הכוחות המקובלים שלנו למטה מאותו מספר, 182 אלף איש, אשר מר סומס (מיניסטר־המלחמה הבריטי) אולץ לבסוף לציינו בתור המינימום ההכרחי המוחלט. התוצאה מכך תהיה שאפילו משבר בעל היקף משני — למשל, צרות בקפריסין, במפרץ־הפרסי ובעדן, או התפרצות חדשה של פעולות מאו־מאו — יצריך גיוס אנשי־מילואים בכדי שניתן יהיה לספק תגבורות, כדי שנוכל לעמוד במצב כזה, מתכוונן עתה מיניסטר־ההגנה להכניס שינויים בחוק כוחות־המילואים, על־מנת שיוכל לעדכן את תכניות־הגיוס שלו — לפחות על־גבי הניר.“

„בענין הציוד. כפי שהעיר מנהל מחלקת־

קוראי „מערכות“ עשויים לזכור כי בשעתו הבריט מאמרו של קול. ג'י. נ'ג, שנתפרסם ב„מערב כוח“ חוברת ק"ג בסתיו 1956 לפני מבצע סואץ, את החולשות בחימושו ובציודו של הצבא הבריטי (וכן בהרכב־הכוחות הכללי שלו), אשר כעבור חדשיים בערך נודע, כזכור, לכל.

צרפת ב„זינוק הטילים“ שלה

חרושת צרפתי לנשק — בסנט-לואי, סמוך לגבול צרפת, שביצרייה וגרמניה. המפקד הוא גנרל צרפתי, ובראש סגל המדענים הגדול עומד פרר פסור שארדין (מי שהיה מנהל מכון הבליסטיקה הגרמני בברלין). הצרפתים והגרמנים שהיוו את הברית העובדים כולו, חייבים היו ב„בדיקת בטחון“ מחמירה; לפי ה„דיילי אקספרס“ הלונדוני על-לים עתה להצטרף לצותים אלה גם מדענים בריטיים. מזה שנתיים ומעלה פועל ארגון מחקר ופיתוח צרפתי מיוחד, שהוטל עליו לטפח טיל קרקע-קרקע בליסטי אסטרטגי עצמי. סבורים כי טיל זה — שנועד לרשת את תפקידו של המפציץ מיראז' 4A (אשר יתכן ופיתוחו יקבל צורה מצניעה-לכת יותר מכפי שתוכנן לראשונה) כמנחת כלי-הזין הגרעיניים הצרפתיים — יהיה מוכן בערך ל-1967; וכמצופה יוצב הוא אז בצרפת ובצפון-אפריקה. ההקצבות לפיתוחו הוגדלו ב-1960 עד לסכום השווה ל-7 מיליון לירות שטרלינג. מעמסת-העבודה נתחלה קה בין חברות אויריות, ימיות ויבשתיות; והוקם מגע טכני מכסימלי עם ארצות ידידותיות. אשר לכלי-זין קטנים יותר, הרי צרפת הנה — יחד עם מערב-גרמניה, בלגיה, הולנד ואיטליה — שותף מלא בייצורו של הטיל קרקע-אוויר, הוק, של צבא ארה"ב; וכן ממשיכה היא בפיתוח דגמי-נשק אחרים. את הטיל „נורד AA-20“ מפתחים עתה במגמה שיהפוך ל-30 AS — שהוא טיל אוויר-קרקע; וכטיל אוויר-אוויר משוכלל, אשר תהיה לו היכולת לנוע ב„נתיב-התנגשות“ עם מטרתו, יש לראות את „נורד 5104“.

דמות מענינת, ולו גם חלקית, של מפעל-פיתוח אדיר נשתקפה (בינואר 1960) מהסקירה שבבועון-האוויריה הבריטי הגדול בענין פעילותה של צרפת בתחום הטילים, ובראש-זראשונה לגבי אלה שכונו „בשלים“ לשימוש. ובצד ידיעות אלו צוטטו אז גם השמועות בדבר כניסת צרפת לשותפות עם גרמניה — וכמובן עם בריטניה, „בעת לת הדבר“ — לפיתוח ה„Blue Sreak“ הנודע, זה שעליו נכתב אז כי „זהו טיל שהנו גדול ורבע-עממה הרבה יותר ממה שנראה כנחוץ לתכליות-ההגנה של נאטו“). והרי הדברים כלשונם: —

„צרפת, לאחר שבעשרת השנים האחרונות פיתחה מספר אשר ממש-לא-יאומו של כלי-זין, ראשוניים, נכנסה לשנת 1960 כשאתה תכנית מכוונת-יותר ותכליתית-יותר, הדומה בעצם מבחינות רבות לתכנית הבריטית — אך עם זאת כלול בה מספר רב בהרבה של טיפוסים מיוחדים-במינם של כלי-זין שונים. אין ספק שהפריט הגדול שבין אלה — הוא זה המגלם את שאיפתה של צרפת להפיק, טיל-בליסטי לטווח-ביניים משלה. אכן, אין זה בטוח אם ארה"ב תספק סיוע-כספי לכך, אם כי בשעתו ב-17.12.59, נודע בווינגטון כי ארה"ב תהיה בקרוב מוכנה לתת מלוא-התמיכה לתכנית מואחדת של נאטו ליצירת, טיל בליסטי לטוח בינוני נראה כי צרפת וגרמניה השקיעו במשותף מאמץ גדול של מחקר-בסיסי, בעבודה המתנהלת במתקן אשר שימש בעבר כבית-

לוח בשריון אויב ועל איכון תותחים נ"ט וכד'. שיטה זו הנה פשוטה ומהירה, ובעזרתה אפשר לשמור את רשת-הקשר שתהיה פנויה להעברת פקודות.

3. התרגולות מפנות תדיר את תשומת-הלב של חיל-הרגלים-המשורין לסכנה שנשקפת לר-כב מהדבקות „מטעני-עלוקה“ על דפנותיו שעה שהוא נתקל בחיל-רגלים של האויב. על כל אנשי הכיתה מוטלת החובה לצפות בריציפות

לפיקוחם — אם הצצה זו אל „מה בעשה אצל אחרים“ עוררה קוראים גם למחשבה על הנעשה אצלנו — הרי השיגו רשימות אלו את מטרתן.

„פער הטיילים“

יכול רק לנסות ולהעריך מה מידת האמון שיש לתת בהודעותיהם השונות של אלה הטוענים כי הם המוסמכים לדבר ולפטוק. אכן, לא בנקל יוכל לעשות זאת. הנשיא אומר כי הכל בסדר, וכי הוא יודע יותר על אודות ענייני-הגנה מאשר, כמעט כל איש אחר, באמריקה כולה. כמעט כל גנרל או אדמירל ששירת בשמונה השנים האחרונות בוועדת-ראשי-המטות-המשול-בת הבהיר כבר הבהרה-היטב כי אלה הכפופים לנשיא אינם רוחשים כבוד רב למומחיותו. לעובדה זו היה נודע משקל רב — אילולא היה העם האמריקאי משוכנע למדי כי כל איש מאנשי הכוחות-הלוחמים, שמשלח-ידו בכך, רוצה בלא-הפסק בתוספת נשק לזרועו-הוא — וכי למען השגת הדבר יחא הוא מוכן לומר ממש כמעט כל דבר אשר ידרש לשם כך.

מתוך שפע של תיאורים וניתוחים דר-מיסטיביסודם המגיעים מהזירה-המדינית של ושינגטון-הבירה, אפשר לבחור בתור אופייני-למדי את הקטע שלהלן מכתבתו של ריצ'ארד ה. רוביר, עתונאי אמריקאי מכובד, לשבועון הלונדוני „ספקטייטור“ (פבר' 1960): —

„מר אלן דאלס, ראש, סוכנות-המודיעין המרכזית של ארה״ב, הופיע זה-עתה בפני ועד דת סנאט בשיבה סגורה, והשמיע עדות אשר סנאטורים-מספר תיארוה כהערכה קודרת וכמ' עט-מיואשת של המצב בענין, פער-הטיילים שבין ברה״מ ובין ארה״ב. איש אינו מציין, כמובן, מספרים כל שהם; ואזרח אמריקאי שברצונו להגיע לידי אומדן, ושיפוט משלו,

„נשק-קורפוס“ טילי בריטי-גרמני?

כי יונהג בה, בתור זין אחיד ותקני, הטיל הבריטי 'Blue water' (שפיתוחו מתנהל ע״י מפעלי-המטוסים, אינגליש אלקטריק) בתור טיל-הרעשה לסיוע-הקורפוס; וכי אם אמנם תתקבל המלצה זו ע״י, נאט״ו בעין יפה, תש-תפנה אזי גרמניה ובריטניה פעולה בהמשך-פיתוחו של טיל זה ובייצורו (וזאת לזכור, כי לפי מעמד הענינים כיום אין הבל-זוטרי נכלל ב-אותה רשימה מוגבלת של צרכי-חימוש אשר מותר לייצרם בגרמניה-המערבית — וכן לא נכלל בה ראש-הנפץ הגרעיני לטיל זה).

תוצאה אחרת מענינת של אותו דיון היתה זו: — הסכם נוסף הושג בתחום כלי-הזין הנגד-טנקיים. ואף צוטט מפי מיניסטר-ההגנה הבריטי כי, רוצה הייתי שהגרמנים יצעדו-בראש בענין פיתוחם וייצורם של טילים נגד-טנקיים, אשר לגביהם ישנם אצלם כמה רעיונות מענינים מאוד. לעומת-זאת הובעה על-ידו התקוה כי הצי הגרמני מוכן יהיה לרכוש מ-בריטניה את טיל-הספינות הנגד-מטוסי, חתול-הים (Sea-Cat).

לאחר חיסולה רבי-הנסציה ועתיר-המסקנות, של התכנית לפיתוח „Blue streak“ הבריטי — אשר בגליון האחרון של „מערכות“ נתפרסם מקצת מן הברי-קורת שנמתחה עליה עוד מלפני-כן, ואח״כ גם הידיעה הראשונה על ביטולה (ראה חוב' קכ״ז עמ' 48) — יש ענין רב בכך מה יהיו עתידה וגורלה של תכנית-פיתוח, בריטית אחרת, אשר על-דלה היתה כנראה להפוך. אף למפעלן הר-משותף של שתי מדינות: בריטניה מזה — וגרמניה מזה. שכן על סף 1960 נתפרסמה בעתונות הבריטית הקרובה ל-חוגי האויריה ותעשיית-המטוסים והטיילים ידיעה שתוארה: —

„כתוצאה ממשא-ומתן אשר קיים בין מיניסטר-טרי-ההגנה של בריטניה וגרמניה, נסתמנו קיים להאחדה רבה-יותר בכלי-זינן של שתי המדינות. כאחד הדברים המרכזיים שבתוצאות אלו של-המגע-משא יש לציין את העובדה שהוסכם בין שני הצדדים להמליץ בפני נאט״ו,